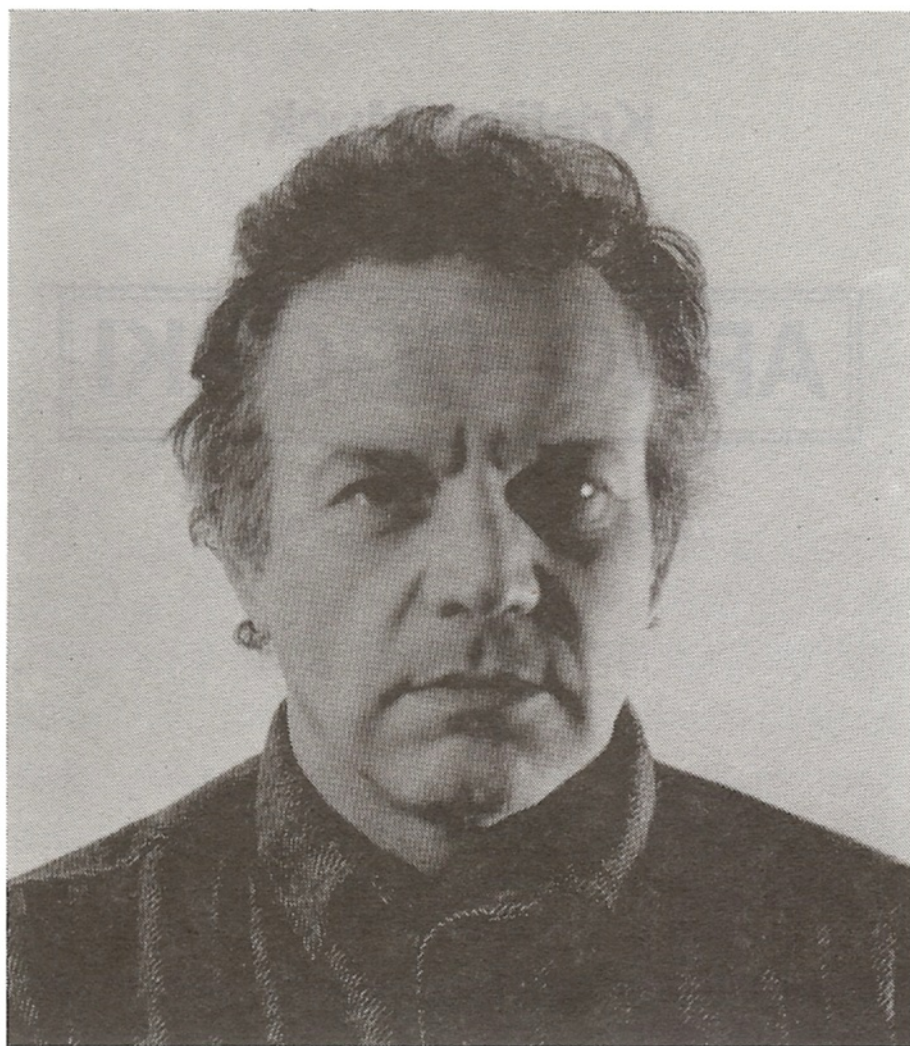

Kristijan Muck

Kristijan Muck se tokrat spet predstavlja kot pesnik in igralec hkrati. Predstavlja se kot daljni potomec božanskega Orfeja in razuzdanega satira.

Prvi je - kot pravi grška mitologija - očaral z besedo, s poimenovanjem stvari in bogov. Drugi je očaral s čutnostjo, z dionizično zamaknjenostjo, kjer v popolni iluziji spregovorijo stvari same, kjer človek gleda in pozablja imena reči, ki so pred njim...

*Tako mitologija. Predstava **Apno, ogorki** pa naj pokaže, s čim nas lahko očara Kristijan Muck...*

Urednica

Kristijan Muck

APNO, OGORKI

/gledališki in založniški projekt/

nastopata

Kristijan Muck
Violeta Tomič

dramaturgija

Anja Muck

režija in scenografija

Kristijan Muck

kostumi

Mojca Mandeljč

tonski posnetek

Jure Culiberg

producent

Jure Kavšek

tehnično vodstvo

Mitja Gašpersič

Anja Muck

**POSTANE BOG LAHKO VSAK, KDOR
PREVZAME BOŽANSKO ETIKETO?**

Človek, ki se rodi iz gline, rodi hkrati tudi besedo. Ime, ki ga dobi kot stvarnik sveta in besede, je Orfej. Toda današnji Orfej se zaveda, da ga vidimo kot Orfeja le zaradi njegove oznake, zato detronizira svoje poslanstvo in postane odpadnik iz tistega dela sveta, ki hoče v grozi pred ničem imenovati boga.

Kot alternativo izbere svoj inferno in skuša ustvariti nov, drugačen svet. Zdaj je reduciran na zgolj-pojavnost, človek je, ki se komaj zaveda, polžival, prabitje. Toda nerazumljiva sla ga znova zavede v labirint, v blodne hodnike želja kozmogonije, kjer se pojavi ženska. Poda mu vrč z vodo. Orfejev iracionalni krik zdaj preraste v pesem; iz zemlje in vode skuša po lastni podobi oblikovati človeka.

Tako se krog vrne na začetek, le da je zdaj oznaka popolnoma ironizirana. Namišljeni stvarnik uzre v zrcalu podobo satira. Čudna ognjena energija sežge orfično posvečenje. Košček žerjavice na pogorišču, drobno ogljeno oko: postane bog lahko vsak, kdor prevzame božansko etiketo?

Še predno se je človek zavedel umetnosti, se je zavedel sebe. Zavedanje osebnosti je torej prva umetnost. Pri performanci je telo umetnika orodje umetnosti. Je umetnost sama.

Gregory Battcock, The Art of Performance, 1984

Vsaka umetnost, tudi če tega ne priznava, je nastop pred javnostjo. Za takšen nastop pa vselej uporabljamo masko, sredstvo, ki je lastno posamezniku in skupnosti, sredstvo, ki ni nora neposrednost groze ali smrtna evforičnost radosti, pač pa zvok, lik, beseda, prostor. Tehnologija komuniciranja pri tem ni pomembna, pač pa ritem oziroma kompozicija, ki sta v zvezi z iskrenostjo predstavitve...

Kristijan Muck, Théâtre du Soleil, 1986

Performance predstavlja sestop do golih korenin estetske komunikacije - umetnik/posameznik v stiku z občinstvom/družbo.

Lucy L. Lippard, The Art of Performance, 1986

Anja Muck

UPOR PROTI POLAŠČANJU BESEDE

o poeziji in gledališču Kristijana Mucka

Rojstvo govora. Etapa v procesu človekovega razvoja, o kateri ne gre izgubljati besed. Samoumevna in povsem nedolžna. Celo več: radost nas prešine, ko ugotovimo, da je nemi otrok spregovoril. Nič več krčevitih grimas ob bolečini, ki je ni mogoče drugače izraziti. Otroški svet postane preprost in jasen. Občutje je socializirano. Nekega dne pa se zgodi, da lažni stavek nadomesti resnično dejanje. Toda čemu očitati otroku izgubljeno nedolžnost? Uporabil je le besedo...

Kje je potem izhod iz labirinta laži? Je rešitev v vrnitvi k molku? Pravzaprav ne, saj molk zanika zavest o lastni krivdi. Molk je samo naslednja stopnja v odtujenosti, v vse večji laži in hkrati povratek na začetno točko: otrok, ki ne zmore govoriti.

Protest je samo v drugačnem govoru, v govoru, ki se zaveda in ni obremenjen z vsiljenim pomenom, pač pa do tega pomena vzpostavi distanco. To pomeni, da vzamemo nase „paradoks lažnivca,“ in sestopimo z absolutistične pozicije. Toda odgovor-

nosti se lahko zave samo človek kot posameznik. „V množicah ni življenja,“ (Fromm). Bogastvo umetnosti je treba iskati v umetniku samem.

To je osnovna značilnost avtorjeve poetike, ki - paradoksalno - gradi na razgrajevanju in tako nenehno spodbija apriorno resnico ter se upira pollašcanju, ki v svojem najglobljem smislu vselej ogroža življenje sveta okoli nas. Razgrajevanje umetnine na posamezne prvine je hkrati prispodoba razpršenosti novoveškega sveta, kjer ideološka, religiozna, kulturna...razcepljenost vodi v razcvet manipulacije.

Ker je komunikacija *conditio sine qua non* človeka, njegova družbena zaveza, njegov izvirni greh in hkrati upanje za odrešenje od njega, se znaku pač ne moremo odpovedati. Poudarimo lahko le njegovo relativnost, izraziteje se lahko zavedamo njegove kvantnosti, njegovega značaja krinke, s pomočjo katere lahko oblegamo nedoumljivost celote sveta.

Kristijan Muck, Dunajski zapis o igrilstvu, 1984

Izjema ni niti umetniška komunikacija, čeprav je problem aktualnejši v drugih sferah družbenega življenja. Bistvena je torej odgovornost do besede, ki jo Kristijan Muck razume kot nenehen vpogled v sam ustvarjalni proces.

Posebno velja vse to za poglobitno delo, „eksperimentalno poemo.“ V tkivo ognja, delo, ki je nastajalo deset let in izšlo leta 1987. V njem se prepletajo lirske, epske, esejistične prvine, ob tem pa še risba ali grafični znak. Knjiga obravnava osebne, družbene, celo naravoslovne probleme in kot taka predstavlja nekakšen rezervoar gradiva, osnovni vzgib in inspiracijo za nadaljnje projekte, med katerimi je tudi predstava Apno, ogorki.

...Poezija poskuša razkrinkati besede, njihovo nedoločljivost, ambivalenco, odvečnost. Proza poskuša besede zvezati z bivanjem s pomočjo nekega sistema, zato mora obvladati njihov nepredvidljivi teritorij. Igralstvo naj bi bilo neposredno rojevanje besede.

...Raziskovanje prvin, ki se skrivajo v osnovah govora, v zaznavah, v „prakomunikaciji,“ z bitjo, je bistvo igralčeve neposredne, direktno v celice, v proces zaznavanja in v predstavo tega procesa spuščajoče se ustvarjalne prakse. V tem je tudi izvir, začetek, minimalna dramatskost, pra-agon in skoraj nenasilno sporočanje o silnosti smrti v bivanju. In tu se v vedno novih medprostorjih skrivajo vedno nove maske. Bistveno, nujno dejanje umetnosti je, da zaustavi kopičenje novih, vmesnih mask, da prej ko slej tako ali drugače zatre „rakavost znaka“.

...Množica definicij, brez razkrinkavanja njihovega nastanka, je lahko le inflacija besed, s katerimi zaman poskušamo dohitevati razsipanje časa...

Odlomki iz esejev Kristijana Mucka *Antigonino zrcalo*, O možnostih primerjave različnih estetskih principov, *Théâtre du Soleil* (zbrani v knjigi *Antigonino zrcalo*, 1988).